

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

FROM ADAM TO NOACH

רד"ק (בראשית ה:א)

החל מבריאת אדם ולא זכר קין והבל, כי הבל לא היה תולדות וקין אבדו תולדותיו, ומשת נתקיים המציאות

אבן עזרא (בראשית ה:א-ג)

ומה טעם להזכיר ויולד בדמותו כצלמו שנתן בו השם כח תולדות להוציא דמותו עד שידמה מעשהו לעליון. ולא הזכיר בן על קין והבל, גם לא הזכיר כמה שנים חיה קין וכן כמה שנים היה כשהוליד בנו חנוך, בעבור שנמחה שם הבל גם קין במבול. והזכיר הריגת קין להראות צדקת השם.

רמב"ן (בראשית ה:ג)

ויולד בדמותו כצלמו – ידוע, כי כל הנולדים מן החיים יהיו בדמות המולידים ובצלמם, אבל בעבור שנתעלה האדם בדמותו וצלמו, שאמר בו (לעיל ה א) בדמות אלהים עשה אותו, פירש כאן שאף תולדותיו היו בן באותו הדמות המעולה. ולא אמר זה בקין והבל, כי לא רצה להאריך בהם, אבל פירש כן בשת שהעולם הושתת ממנו. או מפני שהאדם נברא בתכלית שלימות היצירה, הגיד בשת כי היה כמוהו בכח וביופי:

ספורנו (בראשית ה:ג)

ויולד בדמותו כצלמו. שהיה צדיק מן הראשונים, כי גם הבל לא הקריב עד שקדמו קין

אברבנאל (בראשית ה:ג)

ולכן נקרא שמו שת, מלשון קיום והעמדה, מלשון (תהילים יא:ג) "כי השתות יהרסון", לפי שראה בחכמתו כי זה זורעו יתקיים בעולם, ולכן לא נאמר כזה בקין והבל לפי שלא היו בדמותו וצלמו של אדם, ולא היו עתידין להתקיים אבל היה אחריתם להכרית

רד"ק (בראשית ה:ד)

נראה כי אלה שזכר מאדם עד נח שחיה כל אחד כך וכך שנים, אלו היו שנולדו בדמות ובצלם . . . ואריכות השנים האלה שהיה לכל אי מהנזכרים אפשר שהיה כמו בן לכל הבנים והבנות שהולידו, ואפשר שלא היה אלא לאלה הנזכרים שלא רודפים תאות הגוף כי הם מקצרות ימי אדם, ואפשר שגם בן שרצה הא-ל באריכות ימיהם כדי שיהיה להם פנאי ללמוד החכמות ולכתבם על ספר, ושילמדו הדורות הבאים אחריהם מספריהם ויקחו דבריהם בקבלה, כי אין פנאי בשבעים שנה – שהם רוב ימי האדם מאברהם אבינו – והנה שיוכל האדם ללמוד החכמות, אם לא מצאו שרשי החכמות כתובים לקדמונים בספריהם וקבלו מהם דור אחר דור

רמב"ן (בראשית ה:ד)

ויהיו ימי אדם אחר הולידו את שת – בעבור ארך חיי אלה הראשונים יפרוט ימיהם קודם הולידם וגם אחר כך, ויכלול כלם בסוף, עד הדורות שאחר המבול: והסבה באריכות ימיהם, כי אדם הראשון, מעשה ידיו של הקב"ה, נעשה בתכלית השלימות בנוי, בכח, בקומה. וגם אחרי שנקנס עליו שיהיה בן מות היה בטבעו לחיות זמן רב. וכאשר בא המבול על הארץ נתקלקל עליהם האויר, והלכו ימותם הלוך וחסור, כי עד המבול היו ימיהם בארך ההוא, ויש מהם שחיו יותר מאדם. ושם שנולד קודם המבול היה שש מאות, הועיל לו החוזק שנולד בו, והזיק לו האויר שנתקלקל. ובניו הנולדים אחר המבול נתקצרו ימותם, ושבו לארבע מאות: ותראה שהיה זה בהם עד הפלגה, וכאשר משל עליהם שנוי האוירות בהפלגה נתקצרו עוד ימיהם, כי פלג, אשר בימיו נפלגה הארץ, שב לחצי ימיהם למאתים שנה. ונראה כי בדורות אברהם יצחק ויעקב היו הימים בעם שבעים ושמנים שנה, כאשר הזכיר משה רבינו בתפלתו (תהלים צ'י). אבל הצדיקים בדורותם יראת ה' תוסף בהם ימים, כי פרעה תמה על יעקב, והוא הפליג לו בימי אבותיו . . . ולא יכשר בעיני מאמר הרב שכתב במורה הנבוכים (ב:מו) כי לא היה אורך השנים רק ביחידים האלה הנזכרים, ושאר בני אדם בדורות ההם היו שנות חייהם השנים הטבעיים המורגלים. ואמר, כי היה החדוש הזה באיש ההוא בהנהגתו ומוזנו, או על דרך נס: והנה אלה דברי רוח. ולמה יהיה הנס הזה בהם, והם אינם נביאים ולא צדיקים וטובים לעשות להם נס, אף כי דור אחר דור? ותיקון ההנהגה והמוזן איך תאריך ימיהם כפלי כפלים מכל הדור ההוא? ויתכן שיהיו אחרים גם כן מתנהגים בטוב ההנהגה ההיא, ותאריך לכלם או לרובם. ואיך לא תגיע החכמה בהנהגה הטובה ההיא לאחד מכל בני נח אחר המבול . . .

העמק דבר (בראשית ה:ה)

תשע ומאת שנה ושלושים שנה. הנה פעם כ' בתורה מספר השנים המרובים תחלה, ופעם כתיב להיפך, ואין דבר ריק בתורה. ולפי הנראה בכ"מ שהיה אותו איש רב פעלים בחייו כתיב מספר המרובה תחל' ואח"כ המועט להורות כי במעט השנים האחרונות ג"כ פעל ועשה בחייו ורשומים היו משא"כ מי שלא עשה בזקנותו מאומה כתיב להיפך. זהו בדרך כלל. אמנם יש פרטים יוצאים מן הכלל. ובאו בדרשה כמו בשני חיי שרה . . . והדרש אינה מדכתיב שלש פעמים, שהרי כתיב הכי בחיי ישמעאל ג"כ. אלא מדקדקים הכי מספר המרובהתחלה . . .